

Wanha Witonen -melontareitin kehittämissuunnitelma

Mirva Leppälä, Marjo Nevalainen, Saara Tervala
Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

www.aitomaaseutu.fi/retkeilyks

SISÄLTÖ

1	Tausta	3
1.1	#Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hanke.....	3
1.2	Wanha Witonen –melontareitti.....	4
1.3	Wanha Witonen –melontareitin esittelymateriaalit.....	6
2	Aineisto ja menetelmät	6
2.1	Reitin kehittämisen ja profiloinnin työpaja.....	6
2.2	Haastattelut.....	6
2.3	Muut osallistavat tilaisuudet.....	7
3	Nykytila	8
3.1	Erotustekijät ja erityispiirteet	12
3.2	Päänähtävyydet.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.3	Tarinat	13
3.4	Kohderyhmät.....	14
4	Kehittämistarpeet.....	14
4.1	Kehittämisen eri osa-alueet	15
4.2	Palvelurakenteet	17

4.3	Toimijayhteistyö.....	20
4.4	Opastusviestintä ja saavutettavuus	20
4.5	Muut kehittämistarpeet.....	21
4.6	Aktiviteetit.....	21
	Lähteet	23

Liite: reitin nykytilan taustaselvitys kehittämisehdotuksineen

Kannen kuva: Meloja Wanha Witonen –melontareitillä. #Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle – hankkeen kuvapankki, Mirva Leppälä. www.aitomaaseutu.fi/retkeilyks.

Selvitys on laadittu osana #Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hanketta. Hankkeen toteutusta koordinoi Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja osatoteuttaja Metsähallituksen luontopalvelut. Hanketta rahoitti Keski-Suomen ELY-keskus maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

Lisätietoa hankkeesta www.aitomaaseutu.fi/hankkeet/retkeilyks

1 Tausta

1.1 #Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hanke

Tämä selvitys on tuotettu **#Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hankkeessa**.

Hankkeessa vahvistettiin Keski-Suomen luontomatkailua parantamalla keskeisten retkeilyreittien tunnettuutta, palvelukykyä sekä toimijoiden yhteistyötä seuraavin päätoimenpitein:

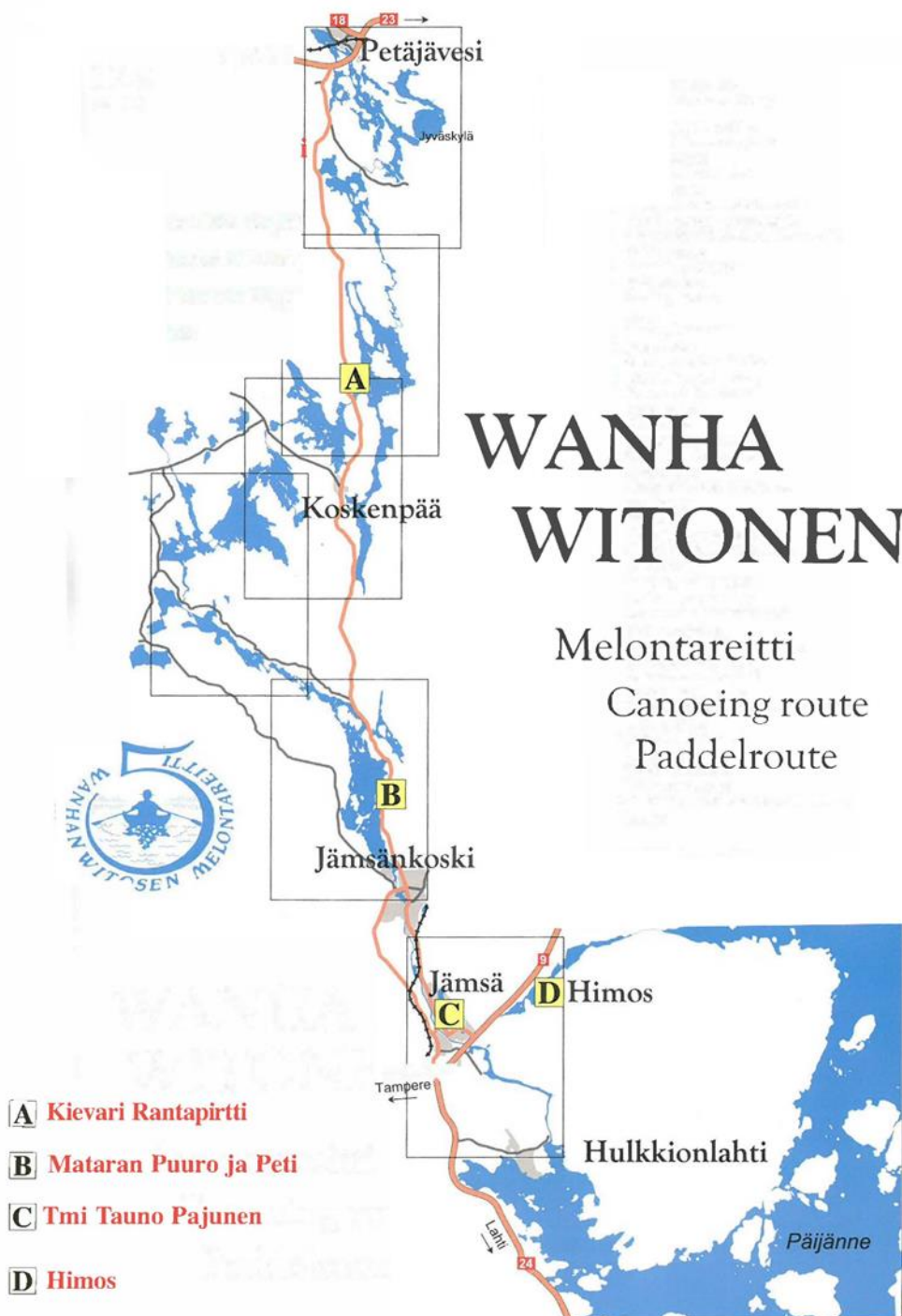
- 1) retkeilyreittien opasmateriaalien tuottaminen ja digitalisointi (ml. mobiiliopastus)**
- 2) luontomatkailun yritystoiminnan edellytysten parantaminen (tuotemanuaalit, valmennukset, tapahtumat)**
- 3) luontomatkailun näkyvyyden lisääminen aluemarkkinoinnissa (videot, kampanjat)**
- 4) reittialueiden investointihankkeiden aktivointi ja koordinointi**

Tavoitteen 4 saavuttamiseksi hankkeessa laadittiin kehittämistä ohjaavat raportit kustakin hankkeeseen valitusta reitistä. Selvitysten pääpaino on infrarakenteiden nykytilassa ja kehittämisessä, mutta niissä käydään läpi osin myös viestintään ja markkinointiin kuin maisemanhoitoon ja toimijayhteistyöhön liittyviä tekijöitä. Nyt käsillä olevaan selvitykseen on poimittu hankkeessa mukana olevan Wanha Witonen –melontareitin osio.

1.2 Wanha Witonon –melontareitti

Wanhan Witosen melontareitti on Petäjävedeltä Jämsään kulkeva melontareitti. Reitti on ainutlaatuinen maisemiltaan ja käytettävyydeltään, sillä se sijaitsee koko matkan hyvien liikenneyhteyksien varrella ja sopii myös aloittelijoille. Alueella on monipuolista matkailuyritystoimintaa. Koko reitin kulkemiseen kuluu noin kahdesta neljään päivää melojan kokemuksesta ja pidetyistä tauoista riippuen, mutta reitistä on myös helppoa ottaa pieniä osuuksia kuljettavaksi, sillä sen varrella on useita eri tauko- ja majoituspaikkoja, joihin on pääsy myös maateitse. Reitillä on myös varsin helppokulkuisia koskia, joiden vaativuustaso vaihtelee vesitilanteen mukaan. Kosket on kuitenkin myös mahdollista ohittaa merkittyjä ohitusreittejä pitkin.

Nykyisellään reitti palvelee vaihtelevalla laadulla pääasiakaskohderyhminään paikalliset ja lähialueen virkistäytyjät. Suomalaisen luontomatkailun vahva kansallisen ja kansainvälisen nosteen myötä tarve reittien ja kohteiden infrarakenteiden parantamiseen on iso. Mikäli halutaan kasvua keskisuomalaiseen luontomatkailuun kansallisten ja kansainvälisten matkailijoiden ja ryhmämatkustajien (seniorit, erityisryhmät, ryhmämatkat) jatkuvasti kasvavasta joukosta, on kohteiden infrarakenteiden oltava päivitettyjä vastaanottamaan ko. ryhmiä laadukkaasti, turvallisesti ja eri kestävyden lajit huomioiden.

Kuva 1 Kartta Wanhan Witosen melontareitistä (Lähde: Wanha Witonen –reitien esite, saatavilla alueen kuntien matkailuinfoista).

1.3 Wanha Witonen –melontareitin esittelymateriaalit

Tietoa reitistä löytyy muun muassa #Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hankkeessa tuotetuista materiaaleista: esitteitä, reittikuvauksia Outdoors Finland –portaaliin sekä Outdoor Active –portaaliin (suomi, englantia). Esittelymateriaalit on koostettu hankkeen verkkosivulle, mistä ne ovat kaikkien vapaasti hyödynnettävissä: www.aitomaaseutu.fi/esittelymateriaalit. Lisäksi sivustolta löytyy lukuisia videoita ja kuvia vapaaseen käyttöön

2 Aineisto ja menetelmät

2.1 Reitin kehittämisen ja profiloinnin työpaja

Työpaja pidettiin 27.3.2017 Kievari Rantapirtissä Koskenpäässä. Työpajaan osallistui 14 henkilöä. Tarkoituksena oli löytää alueen erityispiirteet, erotustekijät ja päänähtävyydet. Tämän lisäksi työpajassa keskusteltiin kehityksen tarpeessa olevista asioista ja pyrittiin myös löytämään henkilöitä, jotka voisivat kertoa lisää alueesta ja sen tarinoista.

2.2 Haastattelut

Työpajan osallistujilta kysyttiin haastatteluja varten henkilöitä, joilla olisi tietoa Wanhasta Witosesta. Tarkemman tiedon ja tarinoiden saamiseksi haastateltiin viittä henkilöä. Heille lähetettiin kysymykset etukäteen sähköpostilla, jotta he ehtivät tutustua niihin ennen varsinaista haastattelua. Haastatteluissa tiedusteltiin haastateltavan taustaa ja suhdetta alueeseen. Kysyttiin myös alueen historiasta ja nykytilasta sekä paikallisista erityispiirteistä ja tarinoista. Lopuksi kysyttiin miten haastateltava arvioisi alueen tulevaisuuden näkymät ja mitä toiveita hänellä on reittiä ajatellen.

2.3 Muut osallistavat tilaisuudet

Wanha Witonen –reitit ja lähialueen luontomatkailun kehittämistä koskien hankkeessa on järjestetty useita tilaisuuksia (työpajoja, seminaareja, suunnittelupalavereita).

- **Tuloa ja hyvää oloa luonnosta – luontomatkailuseminaari**, 14.3.2017, Konnevesi.
- **Työpaja** reitin profilointiin ja kehittämiseen liittyen 27.3.2017, Koskenpää.
- **Luonnosta liiketoimintaa ja hyvinvointia –valmennus**, 3.-4.-5.2017, Jkl
- **Reitit maailmankartalle –järjestelmävalmennus**, 17.5.2017, Jkl
- **Wanha Witonen –esittelyvideon kuvaukset**, 23.-24.8.2017
- **Yrittäjien aamukahvit – matkailuhankkeiden esittely**, 18.9.2017, Jämsä
- **Valo- ja videokuvauksia** useaan otteeseen
 - valmiit videot löytyvät: https://www.youtube.com/channel/UCi4G_K95hU2No_n7qwyYVaA
 - kuvat: <https://www.aitomaaseutu.fi/galleriat/retkeilyks>
- **Haastattelut**: alueen yrittäjiä ja muita toimijoita on haastateltu kehittämistarpeiden ja alueen tarinoiden koostamiseksi
- **Palvelu- ja infraselvitys**, syksy 2017, selvityksen laati Eräopaspalvelu Talvi. Selvitys sisältää reitin infran nykytilan ja kehittämistarpeen kartoituksen. Liite 1.
- **Kysely, syksy 2018**: reittiä hyödyntäville yrittäjille ja muille toimijoille lähetettiin kysely, missä jaettiin alustava palvelurakenteiden parantamiseen tähtäävä suunnitelma koskien Konneveden alueen kohteita.

Lisäksi on järjestetty lukuisia pienempiä palavereita ja käyty aktiivista puhelin- ja sähköpostikeskustelua.

3 Nykytila

Wanhan Witosen erotustekijöiksi ja erityispiirteiksi mainittiin sen saavutettavuus, perheystävällisyys, turvallisuus, hyvät kalastusmahdollisuudet, alueen monet palvelut, nähtävyydet, tapahtumat ja historia. Petäjävedelle ja Jämsään pääsee kulkemaan junalla ja bussilla. Melontavarusteet ja niiden kuljetuksen saa paikallisilta yrittäjiltä. Reitti sopii myös aloittelijoille, sillä koskiosuudet voi ohittaa ohitusreittejä pitkin. Niistä löytyy kärryjä, joilla kajakit voi kuljettaa kosken ohi. Reitin varrella on majoituspalveluja ja taukopaikoilla voi leiriä.

Wanhan Witosen vahvuus on sen varrella sijaitsevat vetovoimaiset nähtävyydet kuten Unescon maailmanperintökohde Petäjäveden vanha kirkko, rautakauden aikainen muinaismuistolinna Linnasenvuori ja useat luonnonnähtävyydet kuten Karikkoselkä eli kraaterijärvi ja siirtolohkare Pirunkivi.

Wanhan Witosen melontareitistä on saatavilla maksullinen vedenkestävä melontakartta-vihko, jonka voi tilata Jämsän kunnan sivuilta tai ostaa paikalta Petäjäveden kunnan infopisteeltä. Vihkosta löytyy reittikuvaus ja -kartat sekä turvallisuusohjeet. Sen lisäksi siitä löytyy mahdollisia lisälenkkejä sekä tauko- ja rantautumispaikat, Jämsän opaskartta sekä paikallisia nähtävyyksiä ja yrittäjiä.

Lisäksi Petäjäveden vanha puukirkko, melontavälineiden toimiva ja kohtuuhintainen vuokraus, reitin aloittelijaystävällisyys, monipuoliset palvelut ja turvallisuus koetaan merkittävinä erotustekijöinä muihin reitteihin. Näiden lisäksi kerrottiin, että melontareitillä on ympärivuotinen vesi eli veden pinta ei laske liian matalalle minään vuodenaikana. Myös reitin hiekkaisuudesta annettiin kiitosta.

Reitin varrella on paljon nähtävää, luonto on monipuolista ja kaunista, maasto on vaihtelevaa, jyrkkäpiirteistä ja rotkoista. Hiljaisuus ja rauhallisuus tekevät kokemuksesta erityisen

hienon. Taukopaikkoja kehitettiin myös. Rantautumispaikkoja on paljon ja ne ovat hyviä, joten reitistä on helppoa kulkea pieniä pätkiä kerrallaan. Yöpymispaikkojakin löytyy niin maastosta kuin sisätiloistakin ja paikalliset tuovat puita nuotiopaikoille.

Erotustekijöiksi mainittiin myös yksittäisiä paikkoja reitin varrelta. Rasuanniemen alue lienee näistä merkittävin, sillä se sai paljon huomiota haastateltavilta. Sen lisäksi Virmapyhän kalliopaikka, Mataranniemen alue, Jämsän joki, Koskenpään alue (voi harrastaa muun muassa perhokalastusta), Isohiekkan hiekkaranta sekä Oinaalanranta, joka vanhassa viiden markan setelissäkin näkyy eli reitin tunnuskuva.

Taulukko 1. Kohteen palvelut ja niiden ylläpito			
Palvelu	Kapasiteetti	Ylläpito	Kunto
Sauna		Kievari Rantapirtti Mataran puuro ja peti Rasuan leirintäalue Saunakylä Toppalan mökit Uusi-Yijälän Tila Villa Hiidenmäki	
Leiriytymispaikat	4 kpl 1. Pirkonsaari 2. Kuivaniemi 3. Kievari Rantapirtti 4. Iso-Hiekka		
Luontopolku	Linnasenvuoren muinaismuisto- ja luontopolku		
Tulentekopaikat	8 kpl, 1. Pirkonsaari 2. Lapinkoski 3. Kuivaniemi 4. Lylyniemi 5. Iso-Hiekka 6. Runonsaari 7. Varpais- niemi 8. Kellokallio		Huono
Käymälät	9 kpl 1. Pirkonsaari 2. Lapinkoski		

	3. Kuivaniemi 4. Lylyniemi 5. Iso-Hiekka 6. Runonsaari 7. Varpaisniemi 8. Paunun urheilupuisto 9. Kaipolan satama		
Jätehuolto	Omatoiminen	Omatoiminen	

Taulukko 2. Kohteen opasviestinnän kanavat

Retkeilyneuvonta	HimosLomat, Petäjaveden kunta
Verkkosivustot	Facebook-sivut, Jamsa.fi, outdoorsfinland.fi, petajavesi.fi, lomahimos.fi
Karttapalvelu	Sähköiset kartat: Printtikartat: Maatilamatkailu Kumpunen, Lemettilän tila, Petäjaveden kunnan infopiste, Jämsän kunnan sivuilta saa tilata kartan
Sosiaalinen media	Facebook
Mobiiliopastus	
Maasto-opasteet	Keltaiset opastekolmiot reitin varrella, taukopaikoilla sekä ohitusreiteillä
Tapahtumat	

Taulukko 3. Liikenneyhteydet ja yrittäjäpalvelut

Lähin keskus	Petäjavesi, Jämsä
Parkkipaikat	Kirveslahden venelaiturin yhteydessä,
Julkinen liikenneyhteys	Bussi, juna
Vesiliikenne	
Majoitus	HimosLomat (Himos, Jämsä) <ul style="list-style-type: none"> • Mökkimajoitus Kievari rantapirtti (Koskenpää) <ul style="list-style-type: none"> • Mökkimajoitus Lemettilän tila (Petäjavesi) <ul style="list-style-type: none"> • Mökki ja aittamajoitus Maatilamatkailu Kumpunen (Petäjavesi) <ul style="list-style-type: none"> • Huone- ja mökkimajoitus Mataran puuro ja peti (Jämsänkoski) <ul style="list-style-type: none"> • Huonemajoitus

	<p>Toppalan mökit (Petäjävesi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mökkimajoitus <p>Taipaleen tila (Petäjävesi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mökkimajoitus <p>Uusi-Yijälän tila, Ravintola Patapirtti (Jämsä)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Majoituspalvelut <p>Villa Hiidenmäki (Jämsä)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huonemajoitus
Välinevuokraus	<p>Kievari Rantapirtti (Koskenpää)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melontavälineiden vuokraus, myynti ja kuljetus <p>Eräopaspalvelu Talvi (Jämsä)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melontavälineiden vuokraus ja kuljetus <p>T:mi Tauno Pajunen (Jämsä)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melontavälineiden vuokraus ja kuljetus
Ravintolapalvelut	<p>Lemettilän tila (Petäjävesi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ravintolapalvelut tilauksesta <p>Kievari Rantapirtti (Koskenpää)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilausravintola <p>Ravintola Vanha Mylly (Jämsänkoski)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ravintolapalvelut <p>Ravintola Patapirtti, Uusi-Yijälän tila (Jämsä)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ravintolapalvelut • Viinimyymä
Muut palvelut (sauna, ohjelmapalvelut, kokouspalvelut)	<p>Kievari Rantapirtti (Koskenpää)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sauna • Ohjelmapalvelut • Frisbeegolf <p>Mataran puuro ja peti (Jämsänkoski)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokouspalvelut <p>Villa Hiidenmäki (Jämsä)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokouspalvelut • Ohjelmapalvelut • Sauna <p>Eräopaspalvelu Talvi (Jämsä)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjelmapalvelut <p>T:mi Tauno Pajunen (Jämsä)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melontaretket • Opaspalvelu • Kalastusluvat <p>Uusi-Yijälän Tila, Ravintola Patapirtti (Jämsä)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saunapalvelut

3.1 Erotustekijät ja erityispiirteet

Alueella sijaitsevia nähtävyyksiä ja erityisiä kohteita sekä erityispiirteitä, joita voidaan käyttää esimerkiksi reitin markkinoinnissa:

- Historialliset nähtävyydet (UNESCON maailmanperintökohde Petäjäveden vanha puukirkko)
- Lehmikallio – hieno seinämä
- Kraaterijärvi = Karikkoselkä
- Hankakosken vanha mylly
- Rentukan kukinta-aikaan kapeikot
- Lapinkoski – hyvä paikka rantautua (rakenteet purettu) WC, tuli-, ja taukopaikka
- Vuojansalosta alkaa järvimaisemat, jylhyys ja kirkaat vedet
- Pirunkivi + geokätkö. Kuivaniemi laavu, WC, tulipaikka. + hieman sivussa saarella kiva pysähdyspaikka
- Tentsile – Selkäsaari auringonlaskunaikaan
- Survosenkosken osat
- Rautavesi – pohjassa rautamalmia?
- Uimapaikka ja tulipaikka
- Rasuanniemen luonnonpoukama
- Aarresaaren kotiseutumuseo
- Kellokallio – Ryönit, jääkauden muodot 6x, ”raviini”
- Lemetilän tila
- Taipale-sanan tarina + Taipaleen vanha tila
- Vuorenhuiput kuluneet jäätikön alla, Runovuori ja Kilpavuori – entinen saari
- Kosteikko
- Uittomiehen merkintöjä, tulossa nuotiopaikka
- Luomenkoski-Vihatti/varpaisniemen maalaukselliset maisemat. Metsästyskuopat
- Jääkauden vaikutus näkyy reitin suuntauksessa
- Mataran peti ja puuro
- Perheystävällisyys
 - Helppo aloittelijalle
- Turvallisuus (ei isoja selkiä, mahdollisuus ohittaa kosket)
- Saavutettavuus
- Palvelut
 - Toimiva ja kohtuuhintainen kanoottien vuokrauspalvelu
- Taukopaikat
 - Suuri määrä
 - Hyvä laatu
 - Paikallisten tuomat puut nuotiopaikoille
 - Yöpymismahdollisuuksia sekä maastossa että sisätiloissa
- Vaihteleva maisema
 - Jyrkkäpiirteinen ja rotkoinen maasto

- Ympärivuotinen vesi (ei laske liian matalle minään vuodenaikana)
- Hiekkainen pohja
- Kalastusmahdollisuudet
- Kävelypolut jokivarressa
- Reitti tunnetaan
- Reitin tarinat
- Tehdasmiljöön rakennukset, historia ja tarinat
- Vanhat rakennukset
- Rasuanniemen alue
- Oinaalanranta
- Linnasen vuori
- Morvan näkötorni
- Pirunkivi
- Karisalmen tila, ylämaan karja
- Karikkojärvi
- Viinitila
- Lemettilän pihapiiri
- Kellokalliotarinat
- Liesjärvi
- Virmapyhä
- Mataraniemi
- Isohiekkan hiekkaranta
- Jämsän joki
- Koskenpään alue

3.2 Tarinat

Haastateltavilta kysyttiin Wanhan Witosen melontareitin tarinoista. Heiltä saatiinkin kuulla muutamia alueen historiasta kumpuavia tarinoita.

Kenties ilmeisin haastatteluissa esiin nouseva tarina Wanhaan Witoseen liittyen on tarina nimen alkuperästä. Reitti on siis saanut nimensä vanhasta Eliel Saarisen suunnittelemasta viiden markan setelistä, jossa on maisemakuva Rasuanniemestä reitin loppupäästä.

Alueen historiasta on löydettävissä paljon tarinoita: Kankarisvedellä Jämsän vanhimmat asutslöydöt ajalta 6000 eKr., Patajoen suulla vanhat nuotiopaikat 7100-7300 eKr. sekä Jämsän joen muodostuminen. Myös alueen murre-ero juontaa juurensa historiaan. 1500-luvun nuija

sodan ja Padasjoen nyystöjen myötä Jämsän ja Längelmäen ero korostuu (savolaiset nimitäin muuttivat Jämsän hämäläisten alueelle). Tämän takia miehet puhuvat savolaisittain ja naiset hämäläisittäin.

Muita alueeseen liittyviä tarinoita on Juhani Ahon yöpyminen Rantapirtissä, naapuripresidentin kalastusretki alueella, Koskenpään tervatehtaaseen liittyvät tarinat, Petäjäveden Seppä SM-kisat sekä jääkauden tuomiin siirtolohkareisiin liittyvät uskomukset.

3.3 Kohderyhmät

Eniten Wanhan Witosen melontareittiä käyttävät melontaa harrastavat henkilöt, jotka tekevät retket alueelle omatoimisesti. Usein he ovat liikkeellä pariskuntina, miesporukoina tai yksin. Myös ryhmiä esiintyy jonkin verran.

Reitillä on myös ulkomaalaisia meloimia, mutta niitä on huomattavasti vähemmän kuin kotimaisia. He ovatkin potentiaalinen kohderyhmä ja esimerkiksi markkinointia kannattaisi suunnata enemmän myös kansainvälisille markkinoille.

Myös koululaisryhmät voisivat olla potentiaalisia meloimia reitille, jos vain opettajat saataisiin houkuteltua viemään oppilaita retkelle tällaiseen kohteeseen.

4 Kehittämistarpeet

Tärkeä asia reitin monikäytön mahdollistajana ja sitä edistävänä on vahva panostus viestintään reittiesittelyssä (portaalit, esitteet, ym.), mutta myös reitin varrella sijoitettavissa opastetauluissa. Nykyisellään reitin varrella on myös aktiivista maatalo- ym. matkailua sekä muita liikkujia, joiden tarpeiden yhteensovittaminen on hyvin tehtävissä juuri viestinnällisen keinoin ja tätä kautta on mahdollista ennen kaikkea tukea ja edistää alueiden ja kohteiden monikäyttöä.

Reitin kehittäminen palvelee suoraan useita eri käyttäjäryhmiä: melojat, kalastajat, patikoijat ja muut virkistäytyjät. Melontareitin tuotteistaminen matkailuryhmien ja kansallisten ja kansainvälisten kävijöiden käyttöön vaatii parannusta olemassa oleviin rakenteisiin. Reitille tarvitaan lisää laitureita, taukopaikkoja tulipaikkoineen sekä merkintää ja opastusta varmistamaan turvallisuutta ja asiakaspalvelun laatua.

4.1 Kehittämisen eri osa-alueet

Wanhan Witosen kehittämiseen liittyviä tarpeita on noussut esiin eri tekemisen vaiheissa. Reitistä on myös tehty opinnäytetyö vuonna 2015 ja myös siinä on nostettu esiin joitakin kehittämistä kaipaavia asioita. Kaikki kehittämistarpeet on koottu taulukkoon. Taulukkoon on kehittämisen ensi vaiheeksi tunnistettu infran parantamiseen liittyvä hankeistus Leader-rahoituksen avulla. Ko. hankekokonaisuuteen sopivat osuudet on merkitty taulukkoon 4 sekä eritelty tarkemmin taulukossa 5.

Taulukko 4 Kehittämisen tavoitteet ja keinot		
1. palvelurakenteet		
Kehittämistarve	Keinot	Leader
Taukopaikoille riittävän laaja telttailupaikka	Pusikoiden raivaaminen	x
Yöpymismahdollisuudet Petäjävedellä ennen retkeä ja Koskenpään jälkeen	Uusien leiriytymispaikkojen tekeminen tai majoitusliiketoiminnan perustaminen	(x)
Taukopaikkarakenteiden korjaaminen/uusiminen	Esimerkiksi alueen tai kuntien asukkaiden/yritysten talkootyöllä	x
Tulipaikkojen uusiminen	Esimerkiksi kotakeittiöitä tavallisten nuotiopaikkojen tilalle	x
Rantautumislaitureiden kunnostus	Esimerkiksi alueen tai kuntien asukkaiden/yritysten talkootyöllä	x
Venekärryjä lisää	Hankinta	x
Lisää palveluita reitin alkupäähän	Yrityskehittäminen	
Reittien ja taukopaikkojen siisteyden ylläpito	Koko reittiä ylläpitävän tahon nimeäminen, ns. hoitopooli	
2. Toimijayhteistyö		
Kehittämistarve	Keinot	

Alueen kehittäminen ja markkinointi kokonaisuutena	Kuntien ja yrittäjien verkostoituminen ja yhteistyö	
Pakettiretkien myynti	Kuntien ja yrittäjien verkostoituminen ja yhteistyö	
Koulutettu luontoalueen työntekijä	Sisäinen koulutus	
3. Opastusviestintä		
Kehittämistarve	Keinot	
Reittimerkintöjen päivitys ja huolto	Reittimerkkien maalaus	x
Taukopaikkojen ja luonnonnähtävyyksien merkitseminen reitin varrelle	Kyltit	x
Tulentekopaikoille puhelinnumerot, joihin voi soittaa, mikäli puut ovat loppu	Lähialueen yritysten palveluiksi	x
Taukopaikoille opastaulut		x
Koskien ja vedenkorkeuden vaihtelutasojen merkitseminen	Tauluja reitin varrelle ja rantautumispaikoille	x
Reittikartta nettiin	Outdoorsfinland-sivustolla olevan linkin korjaaminen meneväksi Google Mapsiin ja reittipisteiden korjaaminen niin, että niitä voidaan tarkastella	
Opasteet suomeksi ja englanniksi	Opasteiden kääntäminen englannin kielelle	x
Palvelut kartalle	Kartan päivittäminen ja Google Maps –kartan korjaaminen	
Vedenkestävät kartat	Karttojen painattaminen vedenkestävälle paperille	
4. Saavutettavuus		
Kehittämistarve	Keinot	
Autojen siirtopalvelu	Paikallisten yritysten palveluksi	
Julkisella liikenteellä saapuminen	Juna- ja bussiyhteyksien säilyttäminen/parantaminen	
Paremmat maaayhteydet taukopaikoille	Teiden ylläpito	
Kuljetukset		
5. Maisemanhoito		
Kehittämistarve	Keinot	
Taukopaikkojen raivaaminen	Pusikoiden raivaaminen tuli- ja teltpaikoilta	x
6. Muut		
Kehittämistarve	Keinot	
Ympäristönsuojelu	Vapon toiminnan kehittäminen	
Pidempi melontareitti Padasjoelle asti	Jatkohankeistus	
Turvallisuus	Turvallisuusopastus ennen retkeä esimerkiksi puhelimen käytöstä, mahdollisuus saada GPS-laite esim. varustevuokraajalta	

4.2 Palvelurakenteet

Taukopaikat ovat osittain huonossa kunnossa. Rakenteita pitäisi uusia ja maastoa raivata niin, että leirytyminen on mahdollista. Tällä hetkellä pusikot aiheuttavat paloturvallisuusris-kin. Taukopaikoille toivotaan esimerkiksi kotakeittiöitä, opastauluja sekä infoa paikallishisto-riasta ja palveluista. Tulipaikkojen pitäisi olla laadukkaita, eikä pelkästään ”betonirenkaita” taukopaikoilla. Laavuja ja vesipisteitä pitäisi olla enemmän ja nykyiset pitäisi päivittää. Kos-kien ja veden korkeuden vaihtelutasot pitäisi merkitä näkyvästi. Taukopaikkojen ylläpidosta tulee huolehtia jatkossa ja polttopuita pitää olla saatavilla. Myös siisteydestä olisi pidettävä paremmin huolta. Reitin historia ja tarinat pitäisi olla saatavilla sekä reitin varrella, että ne-
tissä.

Venekärryissä pitäisi olla umpikumirenkaat, sekä ohjeet käytöstä ja palautuksesta. Kärryjä voisi myös olla enemmän. Työpajaan osallistuneet mainitsivat, että Kalliokosken vesillelas-
kupaikka on hankala. Myös melonnan turvallisuus pitää varmistaa, ja tarvittaessa varusteita vuokraava yritys voisi tarjota GPS-laitteen melojan mukaan. Turvallisuusopastusta esimer-
kiksi puhelimen käytöstä olisi hyvä tarjota. Yhtenä haasteena työpajaan osallistuneet näkivät vähäiset majoituspalvelut Koskenpään jälkeen.

Ilman taulukossa 5 mainittuja kehittämistoimenpiteitä reitin käyttö matkailuryhmille on mahdotonta turvallisuus ja laadukas asiakaspalvelu taaten. Lisäksi rakenteiden huono nyky-
kunto ei mahdollista turvallista ja laadukasta kokemusta myöskään yksittäisille retkeilijöille tai muille alueella liikkuville virkistyskäyttäjille.

Taulukko 5. Maastoon sijoittuvien retkeily- ja opastusrakenteiden nykytilan välitön kehittämistarve reitillä.

KOHDE JA KEHITTÄMISEHDOTUS	
PETÄJÄVEDEN ALUE	
KIRVESLAHDEN SATAMA (Petäjävesi)	Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.
PIRKONSAARI (Petäjävesi)	Kompostoiva ulkokäymälä (1 kpl) Tulipaikka (1 kpl) Pöytäryhmä (1 kpl) Liiteri (1 kpl) Raivausta ja vanhojen rakenteiden purkamista turvallisuuden varmistamiseksi ja asiakaspalvelun laadun nostamiseksi. Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.
KARIKKO (Petäjävesi)	Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.
JÄMSÄN ALUE	
KALLIOKOSKI	Pöytäryhmä (1 kpl) Vetovaunu (umpirenkailla) (1 kpl) Rantautumislaituri (2 kpl) Raivausta sekä tarvittaessa vanhojen rakenteiden purkamista turvallisuuden varmistamiseksi ja asiakaspalvelun laadun nostamiseksi. Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.
KUIVANIEMI	Tulipaikka (1 kpl) Pöytäryhmä (1 kpl) Rantautumislaituri (1 kpl) Raivausta ja rakennusten kattohuoltoa (huopaa) Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.
SURVOSENKOSKI I ja II	Tulipaikka (1 kpl) Pöytäryhmä (1 kpl) Vetovaunu (umpirenkailla) (1 kpl) Rantautumislaituri (2kpl) Ulkotulipesä (1 kpl) Raivausta ja rakennusten kattohuoltoa (huopaa) Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.
LYLYNIEMI	Kompostoiva ulkokäymälä (1 kpl) Tulipaikka (1 kpl) Pöytäryhmä (1 kpl) Ulkotulipesä (1kpl) Keittokatos (1 kpl) Raivausta ja rakennusten kattohuoltoa (huopaa) Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.
MYLLYKOSKI/LUOMENKOSKI	Rantautumislaituri (2 kpl) Tulipaikka (1 kpl) Pöytäryhmä (1 kpl) Liiteri (1 kpl) Ulkotulipesä (1 kpl)

	<p>Penkki (1 kpl) Raivausta, polkujen kunnostusta ja vanhojen rakenteiden purkamista turvallisuuden varmistamiseksi ja asiakaspalvelun laadun nostamiseksi. Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.</p>
ISO-HIEKKA	<p>Kompostoiva ulkokäymälä (1 kpl) Tulipaikka (1kpl) Pöytäryhmä (1 kpl) Liiteri (1kpl) Rantautumislaituri (1 kpl) Keittokatos (1kpl) Vanhojen rakenteiden purkamista (mm. laituri), kattohuoltoa (huovitus) turvallisuuden varmistamiseksi ja asiakaspalvelun laadun nostamiseksi. Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.</p>
RUNONSAARI <i>Säilytettävä, sillä palvelee myös ylävirtaan melovia.</i>	<p>Tulipaikka (1kpl) Uusi penkki rannassa olevalle tulipaikalle. Vanhojen rakenteiden purkamista (mm. laituri) ja tarvittaessa rakenteiden huoltoa turvallisuuden varmistamiseksi ja asiakaspalvelun laadun nostamiseksi. Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.</p>
VIHATTI	<p>Rantautumislaituri (1 kpl) Katoksellinen istuinryhmä (1kpl) Pöytäryhmä (1 kpl) Vanhojen rakenteiden purkamista (mm. laituri) ja tarvittaessa rakenteiden huoltoa turvallisuuden varmistamiseksi ja asiakaspalvelun laadun nostamiseksi. Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.</p>
VARPAISNIEMI	<p>Nykyisen tulipaikan tuliraudat, metalliritilä Kompostoiva ulkokäymälä (1kpl) Liiteri (1kpl) Rakenteiden huoltoa turvallisuuden varmistamiseksi ja asiakaspalvelun laadun nostamiseksi (tulipaikan tiiliosat, jne.) Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.</p>
RASUANNIEMI	<p>Tulipaikka (1kpl) Liiteri (1kpl) Ulkotulipesä (1 kpl) Vanhojen rakenteiden purkamista tarvittaessa, turvallisuuden varmistamiseksi ja asiakaspalvelun laadun nostamiseksi. Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.</p>
KELLOKALLIO	<p>Nykyisen tulipaikan tuliraudat, metalliritilä Ponttoneja laiturin sivuosan tuentaan ja nostoon keskiosasta turvallisuuden parantamiseksi Vanhojen rakenteiden purkamista tarvittaessa, turvallisuuden varmistamiseksi ja asiakaspalvelun laadun nostamiseksi. Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.</p>
PAUNU	<p>Kalustovaja (1kpl) Opastusrakenteet, kts. lisää taulukon loppuosa.</p>

PÄLÄMÄKI	Ponttoneja tuetaan turvallisuuden parantamiseksi Opastusrakenteet , kts. lisää taulukon loppuosa.
HULKKIO	Rantautumislaituri (1 kpl) Opastusrakenteet , kts. lisää taulukon loppuosa.
REITIN OPASTUSRAKENTEET	
<ul style="list-style-type: none"> jokaiselle lähtö- ja taukopaikalle sijoitetaan 2 kpl opastaulua: reittikartta-infotaulu ja opastaulu kertomaan kiehtovaa lisätietoa kohteesta. Lisäksi voi olla pienempiä ohjetauluja esim. ulkokäymälän käytöstä. Yhteensä 34 opastaulua (6 kpl Petäjävesi, 28 kpl Jämsä) jokaiselle lähtö- ja taukopaikalle sijoitetaan 1 kohdenimikyltti. Yhteensä 17 kohdenimikylttiä (3 kpl Petäjävesi, 14 kpl Jämsä). kaikki reitin varrella olevat reittiopasteet (43 kpl) uusitaan, sisältäen uuden värisuunnittelun lisäksi syytä harkita kummeleiden maalausta 	

4.3 Toimijayhteistyö

Työpajaan osallistuneet mainitsivat, että melontakausi on pitkä, ja syksyille olisi hyvä olla melontatapahtuma. Pitkä melontakausi mahdollistaa matkailutuloja, tällöin palveluiden riittävyys täytyy varmistaa koko melontakaudelle. Reitin varrella on ennen järjestetty vuosittain Wanhan Witosen karnevaali, mutta se lakkautettiin, koska sille ei löytynyt enää järjestäjää. Alue kaipaa kaiken kaikkiaan enemmän verkostoitumista ja yhteistyötä kuntien ja yrittäjien kesken, jotta reittiä saadaan kehitettyä ja markkinoitua kokonaisuutena. Vaikka esimerkiksi majoituspalveluitakin löytyy, niitä pitäisi kehittää edelleen ja markkinoida enemmän.

4.4 Opastusviestintä ja saavutettavuus

Melontareitillä olisi hyvä olla ajantasaiset reittikartat, sekä netissä että printtinä ja erityisesti sateenkestävinä versioina. Nykyistä printtikarttaa pidetään hyvänä ja ajankohtaisena, mutta netistä kartta löytyy vain Outdoorsfinland-sivustolta. Kartta ei sieltä kuitenkaan aukea Google Mapsiin niin kuin pitäisi, eikä reittipisteitä voi tarkastella.

Taukopaikkojen merkinnät ja niiden näkyvyys maastossa pitäisi varmistaa. Reittimerkinnät eli keltaiset kolmiot kaipaavat maalausta, sillä osa niistä on haalistunut niin, että niitä on

maastossa vaikea huomata. Keltainen väri näkyy huonosti ruska-aikana. Taukopaikkojen lisäksi myös uimapaikat ja luonnonnähtävyydet tarvitsevat kylttinsä reitin varteen. Opasteet ja kartat pitäisi olla saatavilla suomeksi ja englanniksi. Lisäksi olisi myös hyvä jakaa tietoa kuljetuspalveluista, majoitus- ja ruokailumahdollisuuksista sekä saunoista ja muista palveluista ja nähtävyyksistä. Outdoorsfinland-portaalista löytyy lista alueen majoituspalveluista, mutta myös maastossa tulisi olla opasteet niihin, sillä kohteita ei huomaa helposti reitin varrelta.

Haastatteluissa erityisen paljon huomiota sai saavutettavuuden parantaminen. Toivottiin parempia maayhteyksiä osaan taukopaikoista (mikä myöskin helpottaisi huoltoa), kyydityksiä alueelle ja infrastruktuuriin panostamista. Alueen yritysten yhteistyötä toivottiin myös ja sitä, että matkailuyrittäjät ottaisivat reitin enemmän omakseen. Heidän toimestaan voitaisiin myydä enemmän esimerkiksi majoitusta, pakettiretkiä ja karttoja. Toisaalta Wanhan Witosen alueella voisi myös toimia koulutettu työntekijä, joka suunnittelisi reittejä ja toimisi eräoppaana.

Muita mainittuja kehittämissuhteita olivat reittien ylläpidon suunnitelmallisuuden parantaminen, nykyistä pidemmän reitin kehittäminen (voisi mennä Padasjoelle asti) ja Vapon toiminnan parantaminen ympäristönsuojelun osalta.

4.5 Muut kehittämistarpeet

4.6 Aktiviteetit

Wanhan Witosen reitin pääaktiviteetti on tietenkin melonta, mutta alueella voi myös harjoittaa muutamia muitakin aktiviteetteja. Vesistöjen ansiosta reitillä pystyy kalastamaan sekä perinteisesti että kajakkikalastuksena ja tietenkin veneilemään siihen soveltuvilla vesialueilla.

Halutessaan myös pyöräily ja pienimuotoinen patikointi melonnan ohessa on mahdollista. Jämsässä eli reitin loppupäässä on retkipyöräilyreitti ja hieman aikaisemmin Jämsänkoskella

puolestaan Linnasenvuoren muinaismuisto- ja luontopolku. Kyseessä on Suomen pohjoisin rautakautinen muinaismuistolinna ja siihen liittyy useita eri tarinoita, esimerkiksi nuijasodan taisteluihin liittyen. Lisäksi reitin alkupäässä, Kuivaniemessä, sijaitsee yksi geokätkö, joten myös sitä voi käydä melonnan ohessa etsimässä.

- Melonta
- Kalastus
- Patikointi
- Pyöräily
- Geokätköily
- Kajakkikalastus
- Veneily

Lähteet

Outdoors Finland. Petäjävesi – Jämsä, Wanhan Witosen melontareitti, 75 km.

<http://www.outdoorsfinland.fi/reitti/wanhan-witosen-melontareitti-petajavesi-jamsa-75-km/>

Kananen, S. & Kangas, A. 2015. Melontareitin portaalisällön tuottaminen Outdoors Finlandille. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/103090/Kananen_Sonja%20Kangas_Aino.pdf?sequence=1

Sulander, A. 2017. Witosella olosuhteista elämyksiä, osa 1. <https://rinkka-putki.com/2017/06/04/wanha-witonen/>

Wanha Witonen melontareitin taustaselvitys koskien palvelurakenteita

Marraskuu 2017

Wanha Witonen –reitien kohteiden vanhoja tulipaikkoja ei välttämättä tarvitse purkaa, vaan ne voi jättää käyttöön, sillä ne palvelevat suurempia tai yhtäaikaisia ryhmiä.

Selvityksen liitteisiin kuuluu kuvat kohteista.

1) Kalliokoski

- Siirtoväylä raivattava.
Vetovaunuun umpirenkaat
- Ylälaituri asennettava uudelleen, keikkuu.
Kelluva alalaituri.
Pöytä rakennelma laho, uusi.

2) Kuivaniemi (rak. Niinimäen omat)

Uusi tulipaikka.

- Laavuun uusi kattohuopa, huoparullan hinta
- Wc:n katon päältä oksien raivaus.
- Uusi laituri (puuttuu kokonaan).
- Laho pöytä poistettava.
- Nähtävyyksyltä uusittava.

3) Survosenkoski I ja II

Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hanke
Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Liiketoimintayksikkö
Rajakatu 35, 40200 Jyväskylä

- Vetovaunuun umpirenkaat.
- Tolppien varassa kelluva laiturin (uusi) ylälaituri
- Alalaituriin uusi kävellysilta ja saranointi.
- Uusi betonirengas.
- Tulipaikka puuttuu, uusi
- Pihatukun ulkopata Sunwind Embla
- Käymälän katto uusittava huovalla
- Käymälän katon yläpuolelta oksien poisto.

4) Lylyniemi

- Tulipaikan uusinta.
- Pihatukku ulkopata Sunwind Embla
- Keittokatos.
- Puukatoksen kattoon huopa.
- Taloon Yhtiöt kompostoiva Ecoteco-puucee
- Pöytä rakennelma uusittava.

5) Myllykoski/Luomenkoski

- Ylälaiturin parempi kiinnitys tai uusiminen.
- Polun raivaus koko saaren pituudelta.
- Polun yläosan sorastus karkealla soralla.
- Myllysaaren penkin, tulisijan ja roskiksen purku.
- Tarvittaessa alalaiturin uudelleen kiinnitys tai purku.
- Luomenkoulu
- Rantautumispaikka siirretty. Rakenteet puuttuvat.
- Laituri.
- Tulipaikka.
- Pihatukku ulkopata Sunwind Embla
- Liiteri.

6) Iso-Hiekka

- Vanha laituri maalla, purku.
- Ranta-alue raivattava.
- Tulipaikan uusinta.
- Pihatukku Polar M6 Kotakeittiö
- Taloon Yhtiöt kompostoiva Ecoteco-puusee
- Pöytäryhmän uusinta.
- Taukokatoksen katon huovittaminen.
- Puukatoksen katon huovittaminen.
- Roskikseen uusi huopakatto.
- Uusi keittokatos.

7) Runonsaari (säilytettävä, palvelee myös ylävirtaan melovia)

- Uusi penkki.
- Pihatukku ulkopata Sunwind Embla
- Pöytäryhmä hyvä.
- Roskis uusittava ja toisen purku.

8) Vihatti

- Ison opastaulun uusinta.
- Laiturin uusinta. Parempi kiinnitys.
- Uusi pöytäryhmä.
- Katokseen huopakatto.

9) Varpaisniemi

- Rakennelmat hyvässä kunnossa.
- Tulipaikkaan tuliraudat tai metalliritilä.
- Tulipaikan huolto.
- Uusi kompostoiva wc ympärivuotiseen käyttöön.

10) Rasuanniemi

- Uusi tulipaikka.
- Pihatukku ulkopata Sunwind Embla
- Uusi puukatos/liiteri.
- Rantautumispaikan merkki puuttuu.

11) Kellokallio

- Laiturin sivuosan tuenta ja nosto keskiosan kohdalta.
- Nuotioraudat.
- Ongelmana on, että puuliiteri lukossa.
- Muuten hyväkuntoinen paikka.

12) Paunu

- Kalustovaja palvelemaan sekä yrittäjiä että melojia.

13) Pälämäki

- Alemman laiturin keskiosan tuenta/nosto.

14) Hulkio

- Vain melojille osoitettu uusi laituri.

Tämä selvitys on tuotettu osana #Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle – hanketta, jota rahoittaa Keski-Suomen ELY-keskus EU:n maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

Hankkeesta lisää: www.aitomaaseutu.fi/hankkeet/retkeilyks

Esityksen laati Eräopaspalvelu Talvi t:mi, Jämsä.

Tämä selvitys on tuotettu osana
#Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle – hanketta
Selvityksen laati Eräopaspalvelu Talvi.

Hankkeesta lisää: www.aitomaaseutu.fi/hankkeet/retkeilyks

Face: Retkeily Keski-Suomi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

METSÄHALLITUS

Visit Finland
Outdoors

jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Wanhan Witonen- melontareitin taukopaikkarakenteet

1.) Kalliokoski

Siirtoväylä
raivattava.

Vetovaunuun
umpirenkaat.

Ylälaituri asennettava uudelleen, koska keikkuu.

Kelluva alalaituri, koska matalan veden aikana se jää kuivalle maalle ja siis hyödyton.

Kuvan tyyppinen laituri sopiva.

Pöytärakennelma laho, uusittava.

Kuivaniemi

Rakennelmat ovat Timo Niinimäen omat.

Istuinpuut osin lahoja, uusittava. Nuotioraudat kuluneet puhki, 2 kpl, uusittava. Tulipaikan kivien uudelleen ladonta.

Kattohuopa uusittava. Katon oikeassa sivussa reikä.

Katon päältä puista poistettava oksat ja katon puhdistus. Kuivikeastia wc:n sisälle.

Kuvan tyyppinen laituri sopiva

Laho pöytä, poistettava.

Survosenkoski !

Vetovaunuihin umpirenkaat. Siirtoväylä raivattava.

Ylälaituri korjattava ja muutettava tolppien varassa kelluvaksi veden korkeuden vaihtelun takia. Alalaiturin kävelysilta uusiksi ja nivellettävä.

Betonirengas uusiksi, halki.

Tulipaikka puuttuu.

Valurautainen ulkopata; parantaa paloturvallisuutta,
voidaan käyttää myös metsäpalovaroituksen aikana.
Suuremmille ryhmille..

Laavu uusi. Puut sijoitettu laavun taakse pressun alle.

Käymälän katto uusittava huopakatteiseksi sekä sisälle karikelaatikko.. Katon päältä kuusen oksat raivattava.

Lylyniemi

Rantautumispaikan merkin siirto oikealle paikalle.

Tulipaikan uusinta kokonaisuudessaan.

Valurautainen ulkopata; parantaa paloturvallisuutta, voidaan käyttää myös metsäpalovaroituksen aikana. Suuremmille ryhmille.

Keittokatos

Katso esim. Metsähallituksen sivuilta malli.

Puukatoksen katto uusittava huopakatoksi.

Uusittava wc.

Pöytä uusittava.

Pöytäryhmän koko riittävän suuri vaikkapa 8 hengelle.

Luomenkoski/ Myllykoski

Ylälaituri sijaitsee saaren pohjoiskärjessä. Se tulee uusia tai ainakin kiinnittää paremmin maahan. Maaston raivaus koko saaren pituudelta. Polun yläosan sorastus karkealla sorassa.

Myllysaarella sijaitsevat penkki, tulisija, roskis ja alalaituri purettava. Niitä ei mainita enää melontareittioppaassa. Tarvittaessa alalaituri voidaan ottaa käyttöön pienellä korjauksella ja mahdollisella paikan vaihdolla.

Luomi

Luomen rantautumispaikka siirretty entisestä koulun piha-alueesta 100 metriä kaakkoon niemen kärkeen. Reittioppaaseen merkitty palveluina laituri ja tulipaikka sekä liiteri, jotka puuttuvat.

Uusi

Valurautainen ulkopata; parantaa paloturvallisuutta, voidaan käyttää myös metsäpalovaroituksen aikana. Suuremmileikin ryhmille.

Puuliiteri

Iso-Hiekka

Vanha laituri maalla ja se tulisi purkaa pois.
Ranta-alue raivattava.

Tulipaikan uusinta kokonaisuudessaan.

Pöytäryhmä uusittava lähiaikoina.

Yöpymispaikalle tarvitaan järeämpi tulipaikka, jota voidaan käyttää isommallakin porukalla. Se lisää myös turvallisuutta ja voidaan käyttää metsäpalovaroituksen aikana. Kotakeittiölle uusi katos. Parantaa kohteen varustelutasoa ja lisää kotakeittiön ikää merkittävästi..

Uusi huopakatto.

Puukatokseen uusi huopakatto.

Kompostoiva puucee. Siisti ja helppohuoltoinen.

Roskikseen uusi huopakatto

Runonsaari Säilytettävä!

Penkin uusinta .

Runonsaaren status säilytettävä, sillä se on reitin ehkä kaunein rantautumispaikka ja oiva etappi, kun melotaan joko Oinaalasta tai Varpaisniemestä pohjoista kohden.

Valurautainen ulkopata; parantaa paloturvallisuutta, voidaan käyttää myös metsäpalovaroituksen aikana. Suuremmilekin ryhmille.

Pöytä hyvä.

Roskikset uusittava

Vihatti

Taulun kunto.

Uusi laituri..

Pöytärakennelma uusittava, samoin huopakatto

Varpaisniemi

Varpaisniemen rakennelmat hyvässä kunnossa

Ainoastaan ruokakatoksen tulipaikkaan tulisi lisätä nuotioraudat. Nuotiopesän muuraus.

Wc.

Kuivakäymälä palvelemaan niitä paikan käyttäjiä, jolloin varsinainen huoltorakennus ei ole auki.

Rasuanniemi

Uuden tulipaikan rakentaminen. Puukatoksen katoksen uusinta.. Rantautumispaikan merkki puuttuu.

Valurautainen ulkopata; parantaa paloturvallisuutta, voidaan käyttää myös metsäpalovaroituksen aikana. Suuremmilekin ryhmille.

Kellokallio

Veneenlaskupaikka, kuten myös puuliiteri hyvässä kunnossa. Ongelmana on, että liiteri on lukossa, koska rakennelma Arvenmäen asukasyhdistyksen omistuksessa..

Keittokatos hyväkuntoinen. Nuotioraudat puuttuvat.

Laiturin sivuosan keskiosan tuenta ja nosto.

Paunu.

Kalustovaja melontavälineille ranta-alueelle yrittäjien käyttöön. Palvelisi myös melontaurheilijoita , sillä Jämsänjoki on sula melkein koko vuoden.

Pälämäki

Alemman laiturin tuenta esim. suuremmilla ponttoneilla keskikohdalta.

Hulkkio

Vain melojille tarkoitettu laituri sataman tuloväylän joen puoleiseen päähän.

Alueen toimijoille laadittiin kysely Wanha Witonen –reitit infran ja opastuksen kehittämiseksi. Kysely toteutettiin #Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle –hankkeen toimesta helmikuussa 2018.

Alla koottuna saadut vastaukset sekä lisättyinä muutamia lisähuomioita.

KOSKET

***tietyn vedenkorkeuden sattuessa rautabetonin eroosion** esille tuomia rautatankoja ovat vaarantamassa niin varusteiden kuin melojien terveyttä. Niitä ehdottomasti pitää korjata pois. Vanha Vitosen reitistä.

***olisi kiva saada koskiosuuksia melontaystävällisemmäksi.** Se ei heikennä kalatalouden ja kalastajien harrastusmahdollisuuksia, päinvastoin tukee kaikki käyttäjäryhmiä.

RAKENTEET

Jos ajatellaan yrittäjiä, jotka kulkevat reittiä asiakkaiden kanssa, olisi hyvä huomioida seuraavat kullakin/ainakin osalla taukopaikoista:

* **katokselliset pöytäryhmät istuimiseen** - tarpeeksi isot ryhmille, vähintään n. 10 hengelle

* **tulipaikoissa tilaa ja ritilöitä sen verran**, että mahtuu muutakin kuin pari makkaraa. Esim. jos ruokaillaan, olisi hyvä mahtua samaan aikaan iso kattila ja iso kahvipannu.

* **opasteissa ohjeistus, ettei tiskata rantavedessä.** On kurjaa nähdä pastanjämiä rantakivikossa, kun hakee ruoka/juomavesiä. Tämä on harmillisen yleistä joka puolella Suomea.

* **Paunun varustevaja kuulostaa mahtavalta!** Onko riittävän iso, että paikalliset voi halutessaan vuokrata sieltä paikan kajakille/kanootille – onko mahdollista?

* **Rantautumislaiturien rantautumis pituus olisi hyvä olla vähintään 5 m** eli 5 - 5,5 m. pitkä kanootti, kajakki pitää sopia viereen ilman kivenkolhua.

* **raivattu alue 5-6 kanootille / kajakille** rannassa. Ne eivät saa jäädä veteen roikkumaan yön yli, sillä aaltoja, jotka voivat vaurioittaa (osuvat toisiinsa tai kiviin, tulee reikiä).

* **laiturikorkeus** noin 20-30 cm veden pinnasta

* **telttapaikkoja 5-6 teltalle**

* **ulkokäymälä**

* **puuliiteri**

* **saha, kirves**

OPASTUS

- **ei ainakaan liikaa huollettavia tauluja**, vaan jätetään opastus ja tarinat kerrottaviksi paikallisille yrittäjille
- **reitit kulttuuri, historia ja palvelut voisi olla järkevintä ilmoittaa nettisivulla ja infotauluissa olisi joko nettisivun osoite tai qr-koodi.** Muuten infotaulut ovat liian sekavia ja pitkiä. Koko alueella kuitenkin toimii netti ja kukaan ei enää nykyään lähde reissuille ilman varavirtapankkia.
- **kattavat nettisivut koko reitistä ovat tarpeen.** Paljon infoa sinne.
- **taukopaikoille tauluja**, joissa kerrottaisiin alueen kulttuurisia, historiallisia ja luontoon liittyviä tietoja kahtena kieliversiona. Myös reitin palvelutarjonnasta voisi olla tietoa taukopaikoilla.

MAISEMALLISUUS (yleiskommentteja muilta + hankkeesta)

***rakenteet oltava kauniita** (opasteet, taukopaikat, jne) eli suunniteltava/toteutettava niin, että ne jollain keinoin viestivät alueesta ja näyttävät miellyttäviltä (eikä siis osteta mistään rautakaupasta perushuussia, peruspöytäryhmiä, jne). Esim. persoonallinen kattoratkaisu, logot, laudoitus, tms...onko olemassa jotain kivan näköistä vanhaa rakennelmaa mistä ottaa mallia?

***Wanha Witonon – reittimerkintä & logo** toistuttava opasteissa ja kenties jotenkin myös vaikkapa taukopaikkarakenteissa? Paikallista käsityöperinnettä hyödyntäen?